

Santiago Oliver Soler i Antonio Vallès Perdrix

Dos compositors mequinensans nascuts
al segle XX

Per Andrés Coso Catalán

Si pensem en compositors nascuts a Mequinensa, ens venen a la memòria Joan Barter (1648-1706), José Ferrer Beltrán (1745-1815), José Soler Casabón (1884-1964), Santiago Oliver Soler (1915-2011) i Antonio Vallès Perdrix (1923-2006). En aquest article ens referirem als dos últims, Santiago Oliver Soler i Antonio Vallès Perdrix, dos compositors nascuts a Mequinensa que van coincidir en temps i espai a la Mequinensa pròspera i alegre dels anys 40 i 50 del segle passat. A tots dos la passió per la música els venia de família, ja que els seus respectius pares també van ser músics. Curiosament tots dos van viure al carrer Major, quasi davant per davant l'un de l'altre. Santiago Oliver, conegut al Poble com a l'oncle Santiagueta, al número 28, on hi tenia també el taller de sastreria i donava classes de solfeig, i Antonio Vallès al número 17 on, a part de viure-hi, donava també classes de solfeig. Tots dos van formar part de les orquestres que existien a Mequinensa a la segona meitat del segle XX, Santiago Oliver de l'orquestra *Atlanta* i Antonio Vallès de l'orquestra *Vallès*. I una darre-ra coincidència, els dos compositors van ser socis i components del "*Club de Ajedrez Rey Ardid*" des de 1948, any de la seua fundació.

Santiago Oliver Soler

Santiago Oliver Soler. "L'oncle Santiagueta"

Santiago Oliver, naix a Mequinensa el 9 d'agost de 1915. Era fill de Santiago Oliver Moret i Carmen Soler Estruga. La passió per la música li venia de família. De la mà de son pare, que era músic, va començar a estudiar solfeig i aprendre a tocar la trompeta. Va tenir de mestre, com a tants altres jóvens mequinensans aspirants a músics a José Oliver Rodes, conegut també com a Raïet. De ben jovenet amb 12 anys, ja formava part de la Banda Municipal de Mequinensa al costat de son pare.

Als 14 anys, després de la mort de sa mare, se'n va anar a viure a casa d'un oncle a Barcelona, al carrer Joan Blanques del barri de Gràcia. La seua estada a la capital catalana va ser molt fructífera ja que va aprendre l'ofici de sastre i va perfeccionar la formació musical. De camí es va traure el carnet del sindicat de músics i va començar a tocar professionalment en orquestres de Barcelona. Tocava a sales de festa de Gràcia, de Sants i altres barris de la ciutat, fins i tot va arribar a tocar a l'orquestra d'un circ. Va tenir la bona sort de rebre classes particulars dels directors de les orquestres de les que formava part. Va tenir, segons paraules seues, bons professors com ara Arzaúz o els germans Jiménez de la Banda Municipal de Barcelona. Va ser en aquells temps que va aprendre harmonia i composició sense necessitat d'anar a cap conservatori.

A l'inici la Guerra Civil va ser mobilitzat pel bàndol republicà. "*passant de seguida a formar part de la banda de trompetes i tambors amb el rang de cabo. Prompte passa a formar part de la Banda de Música de la 30a Divisió, XI cos de l'exèrcit republicà de Catalunya i Aragó, amb la graduació de sergent*".¹

Acabada la guerra amb la retirada creua la frontera amb França i és confinat a un camp de concentració fins que va poder tornar a Barcelona. L'any 1942, però decideix regressar a Mequinensa i s'hi queda definitivament.

Només arribar a Mequinensa va començar a fer de sastre i els caps de setmana i festius a tocar a una de les orquestres del Poble, primer a la *Sala Goya*, i després a la *Sala Victòria* on es va consolidar una orquestra amb el nom de *Atlanta Club*. Tots els caps de setmana i els dimecres es feien sessions de ball. També formava part de l'orquestra que amenitzava el ball i els "pasacalles" per Sant Blas i Santa Àgueda; i les professions de Setmana Santa, de Santa Bàrbara, de Sant Cristòfol i de les Festes Majors de la Santa.

A l'orquestra *Atlanta*, de grans records per a diferents generacions de mequinensans, s'hi va estar ininterrompudament fins que a principis dels anys 70, coincidint amb el canvi de poble, va desaparèixer. L'*Atlanta*, estava formada per alguns dels

Components de l'orquestra fent un descans. Santiago Oliver és el primer per l'esquerra.

músics més experimentats de Mequinensa: uns bons instrumentistes que tenien una sòlida formació musical. Encara que hi van passar també altres músics, la formació clàssica dels darrers temps és la que es pot veure a la fotografia inferior.

Al jubilar-se de la sastreria, i disposar de més temps lliure, es va poder dedicar a compondre a manta peces musicals. La majoria, unes 30 composicions, les té registrades a la Societat Ge-

neral d'Autors, pasdobles, boleros, mambos, marxas:

Recordando estoy; Son vivencias lejanas; Joven alegre; Apuntes musicales; El Vendaval; Al ritmo de rock; Primavera en flor; Canción primaveral; El saltamontes; Allí voy; Desprecio; El recluta soldado; Me siento tranquilo; Suspiros del Ebro; Torero espanyol; Meditación musical; Pupurri de música mequinenzana; Cantarela melòdica; Rivers familiar; Esto es el amor; Las golondrinas; Al jubilar;

Comarca Ebro, Segre y Cinca; A mis amigos; Club de petanca Mequinenza: Club de Ajedrez Rey Ardid; Grupo de Investigación Coses del Poble; Pasodoble a Mequinenza; Deporte es salud; Vals jota a Mequinenza.

Pasodoble a Mequinenza: Una de les composicions que més èxit ha tingut ha sèt el "Pasodoble a Mequinenza", "del qual conserve totes les partitures per a tots els instruments: saxo tenor i saxo baríton; baix; fiscorn; trombó 1r, 2n, 3r i mi bemoll; bombardí 1r i 2n; clarinet 1r, 2n i 3r; baix; requint; flauta 1a i 2a; flautins en do; oboè; fagot; baix; bateria; bombo i plats".²

Una magnífica pesa musical dedicada al seu poble. L'any 1983 aquest pasdoble el va interpretar per primera vegada al Poble la Banda de la Diputació de Saragossa. En aquest mateix pasdoble va participar en un certamen a Almusafes (València) i va quedar en 8è lloc d'entre més de cent composicions presentades. Anys més tard es va presentar a un concurs musical dedicat al món dels toros a Sevilla amb el pasdoble "Torero Español", quedant a la posició 32a entre uns 200 participants.

Al Poble, algunes de les seues composicions sovint eren interpretades als concerts matinals de la Santa a la sala Goya, per les orquestres contractades per a les Festes Majors, entre les quals la Montgrins, Maravella, Costa Brava, Selva-

tana, Marina, Janio Martí, etc. També, van fer-li els honors de tocar composicions seues la Banda Municipal de Saragossa, la Banda de Maluenda, la Banda de Pina i la Banda de Caspe.

Però la seua activitat musical no es limitava només formar part de l'orquestra Atlanta i compondre música. L'oncle Santiagué, va ser també mestre de solfeig de molts jóvens de Mequinenza. Entre els anys 60 i 70, va començar a donar classes de solfeig i molts jóvens mequinensans van poder gaudir del seu mestratge. Els que vam tindre el privilegi de ser alumnes seus, com ara el que subscriu aquest article, sabem del seu caràcter afable i cordial. "Mai el vam veure perdre la paciència, en canvi si que vam poder observar com s'emocionava, com només ho pot fer un apassionat de la música, quan alguns de nantres aconseguíem afinar les notes d'aquell llibre anomenat «Solfeo de los Solfeos»".³

L'any 2009, l'Ajuntament de Mequinenza, juntament amb algunes associacions locals li van fer un homenatge per la seua llarga trajectòria musical. Aquest mateix any, el 12 d'octubre, la Cofradía Santa Agatòclia li va fer un altre homenatge d'agraïment, ja que les primeres partitures del repertori per a la Banda de Cornetes i Tambors van ser escrites per ell.

Pasodoble a Mequinenza. Partitura per a piano.

Handwritten musical score for "Pasodoble a MEQUINENZA" for piano. The score is written on ten staves. It begins with the tempo marking "Moderado" and the key signature of two flats. The title "Pasodoble a MEQUINENZA" is written in large, bold letters. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings like "mp" (mezzo-piano). There are also vocal parts indicated by "Voz" and "Estríbillo". The score ends with the instruction "D.C. (la Voz empieza) y Sigue" and "Al repetir, tocado".

Santiago Oliver Soler, conegut al Poble com a l'oncle Santiagueta, ens va deixar el 30 d'octubre de 2011 i està present a l'apartat de Cèlebres de la web oficial de l'Ajuntament de Mequinensa, al Centre d'Estudis Jesús Moncada i també al Museu d'Història de Mequinensa al costat d'altres rellevants mequinensans.

Antonio Vallès Perdrix

Antonio Vallès Perdrix va nèixer a Mequinensa el 13 de maig de 1923. Els seus pares van ser Adolfo Vallès Bernabé i Alliette Perdrix Bronche. A l'igual que l'oncle Santiago Oliver Soler, a Antonio Vallès l'afició per la música també li venia de família, en concret del seu pare Adolfo Vallès Bernabé i del seu iaio Alfredo Vallès Copons.

Antonio Vallès tindria uns 7 anys quan la seua família va anar a viure a Tarragona. Allí, a part del mestratge del seu pare, va assistir a escoles de música on va rebre una bona formació musical. Acabada la guerra, amb 17 anys va tornar a Mequinensa amb tota la família. A Mequinensa a part de la música es va ficar a treballar a les oficines de la família, en concret les que gestionaven els negocis miners de Manuel Vallès Copons, germà de són iaio Alfredo.

Antonio Vallès, tenia unes condicions excepcionals per la música, dominava diversos instruments, tals com piano, violí, flauta, saxo i clarinet, i

tenia molta facilitat per compondre. L'any 1945 va crear la seua pròpia orquestra amb el nom d'orquestra *Antonio Vallès*.

La majoria dels integrants d'aquella orquestra eren alumnes seus als que els donava classes de solfeig i els ensenyava a tocar diferents instruments: José Ibarz Lambea, Fernando Riau Arbiol, Pedro Quintana García, Santiago Oliver Cuchi, Antonio Nicolau Sanjuán i Andrés Silvestre Jové, van ser alguns del que van formar part de l'orquestra.

Antonio Vallès, també va ser un dels components de l'orquestra *Quinteto Villas de Fraga*, una orquestra de primer nivell formada per cinc selectes intèrprets com eren Ramón Villas de Fraga i els mequinensans Esteve Fuster, José Oliver, Fernando Riau i Antonio Vallès.

Antonio Vallès era una persona imprescindible pel seu poble, un dinamitzador de la vida musical en diríem ara, però un dia es va decidir anar-se'n a viure a Jaén. *"La seua passió per la música, que tan útil havia sigut per als mequinensans, va ser, encara que indirectament, la causa determinant de que decidís marxar del seu poble per sempre".*⁴ *"El músic, que llavors es trobava en plenitud de la seua carrera musical, va demanar, a través d'un anunci que va fer publicar en una revista especialitzada, ajut per poder fer l'harmonia d'unes composicions en les que estava treballant. De Jaén li va contestar una jove concertista de piano, Rosalia López Quero, amb qui va estar mantenint correspondència durant cinc anys, fins que un dia Antonio, es va presentar a Jaén per conèixer a la Rosalia. Es van trobar al parc de l'Alameda i allí, tan bon punt es van veure, es van enamorar un de l'altre"*.

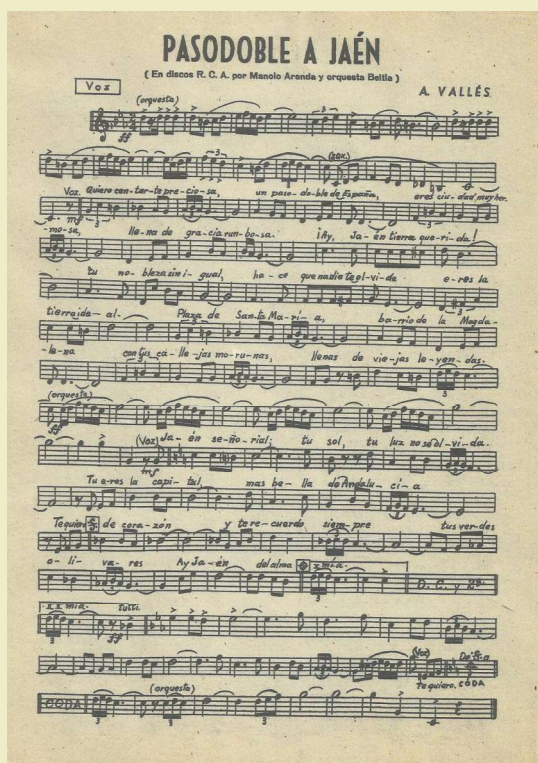

Orquestra Antonio Vallès

Antonio i Rosalía es van casar l'any 1951 a Jaén, però al poc temps van anar a viure a Mequinensa a casa del pares d'Antonio. A Mequinensa hi van viure un temps amb la seua petita filla Alliette, però finalment, l'any 1955, es van instal·lar definitivament a Jaén.

Entre Mequinensa i Jaén, el músic mequinensà va compondre moltes melodies, boleros, valsos, mambos, focx, pasdobles, tangos, sambes: *A la Alhambra; Juntos, soy feliz; Bajo el cielo; Tu cabello rubio; Rechichu; No pidas perdón; No hay solución; En un mes; Lloro una pena; Y ahora qué; Mambo gaita; Porqué vivir; Ciudades de Andalucía; Pasodoble a Jaén*, van ser algunes de les partitures incloses als llibrets que feien servir orquestres de l'època.

Pasodoble a Jaén, sens dubte, va ser el seu gran èxit. Aquest pasdoble va ser una obra molt popular en el seu temps. Era freqüent escoltar-lo a ràdio Jaén i altres emissores d'Andalusia. A *Ràdio Andorra* (l'emissora del Principat d'Andorra) era una peça musical molt sol·licitada pels oients dins d'un programa de discos dedicats. A la referida emissora de ràdio, va ser la música de fons d'un programa dedicat a la província de Jaén. En el 50è Aniversari de Mans Unides celebrat el 28 de novembre de 2009 al *Nuevo Teatro Infanta Leonor* de Jaén, va ser interpretat en el concert de clausura per la *Banda Sinfónica Ciudad de Jaén* i el prestigiós tenor Alberto Puig. Formacions com la *Banda Municipal de Jaén*, la *Banda Municipal de Música de Baeza*, o el *Grupo folclórico Panaceite* la van incorporar al seu repertori i fins i tot aquests últims la va gravar en un dels seus discs.

Totes les peces constaven de partitura per diferents instruments. Aquesta en concret constava de partitura per veu, piano, saxo 1r mi bemoll; saxo 2n tenor; saxo 3r alt; trompeta 1a mi si bemoll; trompeta 2a si bemoll; trombó; baix i bateria.

El *Grupo folclórico Panaceite*, van ser qui més van valorar i van demostrar més sensibilitat amb el compositor mequinensà. No era gens estrany que, abans d'interpretar el "*Pasodoble a Jaén*", li fessen aquest emotiu homenatge:

"Os brindamos "*Pasodoble a Jaén*". Su autor Antonio Vallés que vino de Aragón y se enamoró en Jaén y se quedó aquí, prendado de esta tierra, pues la piropea igual que a la mujer jaenera. Es un pasodoble precioso y que nos llena de satisfacción llevarlo en nuestro repertorio ya que todos los componentes somos de esta tierra noble y sencilla".

Antonio Vallés, va morir l'onze de febrer de 2006. Diversos articles de diaris de Jaén se'n fan resò i l'Ajuntament de Jaén li fica el seu nom a un carrer d'aquesta ciutat andalusa.

El seu fill Adolfo, en compliment de la voluntat del seu pare, va repartir les cendres entre el parc de l'Alameda a Jaén i el riu Segre, dos llocs presents a la seua vida.

Totes les partitures, així com objectes personals, fotografies, instruments, etc. estan depositats, per expressa voluntat dels seus fills Alliette i Adolfo, a Mequinensa, al Centre d'Estudis Jesús Moncada.

A part del Centre d'Estudis Jesús Moncada, Antonio Vallés també està present a l'apartat de Cèlebres de la pàgina oficial de l'Ajuntament de Mequinensa i al Museu d'Història de Mequinensa al costat d'altres rellevants mequinensans.

NOTES

- (1) Santiago i Carlos Oliver Soler. *Fogaril i Calaixera*, 95, tardor de 2014. Santiago Oliver Soler, músic i sastre.
- (2) *Fogaril i Calaixera*, 83 octubre de 2011. Santiago Oliver Soler "L'oncle Santiagué".
- (3) A. Coso. *Temps de Franja* – Galeria de personatges setembre-octubre 2005. Santiago Oliver Soler, músic, compositor i mestre.
- (4) A. Coso. *Fogaril i Calaixera*, 87, octubre 2012 - Antonio Vallés Perdrix, músic i compositor.